Instrukcja laboratoryjna z przedmiotu: Sieci komputerowe

Ćwiczenie 12: Sieci bezprzewodowe. Wi-Fi i konfiguracja routera bezprzewodowego

> Marta Szarmach Zakład Telekomunikacji Morskiej Wydział Elektryczny Uniwersytet Morski w Gdyni

> > 05.2022

I. Wprowadzenie

Sieci bezprzewodowe stały się nieodzowną częścią dzisiejszego świata. Nie wyobrażamy już sobie, że nie mielibyśmy możliwości łączenia się z Internetem przez telefon komórkowy (nie mający przecież odpowiednich interfejsów przewodowych) czy że bylibyśmy zmuszeni korzystać z Internetu na laptopie tylko w wyznaczonym miejscu (ograniczonym przez długość kabla ethernetowego).

Jednym z najpopularniejszych standardów opisujących sieci bezprzewodowe jest IEEE 802.11, popularnie nazywany Wi-Fi. Wykorzystywany jest on przede wszystkim do tworzenia lokalnych sieci bezprzewodowych, w których występuje jedno centralne urządzenie (domowy router bezprzewodowy, access point) obsługujące pewną skonfigurowaną sieć. Taka bezprzewodowa sieć posiada specjalną nazwę (SSID, ang. Service Set Identifier), która jest rozgłaszana przez punkt dostępowy i do której dostęp mają urządzenia znające chroniący ją współdzielony klucz zabezpieczający (lub rzadziej zautentykowane w inny sposób, np. przez zewnętrzny serwer RADIUS).

Wi-Fi wykorzystuje pasma częstotliwości **2,4 GHz** (podzielone na **14 kanałów** o szerokości 22 MHz, gdzie w Polsce wykorzystywane są kanały od 1 do 13), **5 GHz** (w którym tłumienie jest nieco większe), a w nowszych rozwiązaniach też 6 GHz. Wyróżnia się następujące standardy Wi-Fi, różniące się wydajnością i wykorzystywanym pasmem:

• 802.11a — pasmo 5 GHz, przepustowość do 54 Mb/s,

- 802.11b pasmo 2,4 GHz, przepustowość do 11 Mb/s,
- 802.11g pasmo 2,4 GHz, przepustowość do 54 Mb/s,
- 802.11n pasmo 2,4 GHz oraz 5 GHz, przepustowość do 150 Mb/s, kompatybilny wstecznie z 802.11b i 802.11g,
- 802.11ac pasmo 5 GHz, przepustowość do 7 Gb/s,
- 802.11ax pasmo 2,4 oraz 5 GHz, przepustowość do 10 Gb/s.

Ogromną zaletą sieci Wi-Fi jest elastyczność w ich korzystaniu (użyt-kownicy nie są ograniczeni przez kable) oraz niski koszt (brak okablowania do każdego użytkownika), natomiast jako łącze radiowe Wi-Fi boryka się z pewnymi istotnymi problemami:

- Prędkość przesyłu po Wi-Fi nigdy nie będzie tak wysoka, jak przez kabel. Sygnał radiowy Wi-Fi jest wrażliwy na warunki środowiskowe. Jest istotnie tłumiony przez ściany, niebagatelny wpływ mają na niego także inne urządzenia elektroniczne, jak na przykład kuchenki mikrofalowe, ale również inne routery dwa routery działające na nakładających się na siebie kanałach oddziałują na siebie silnie szumiąco (najlepszym rozwiązaniem byłoby wykorzystywanie w sąsiednich routerach nienakładających się kanałów, jak 1 6 11, lecz w wielu miejscach, np. gęsto zaludnionych blokach, może być to utrudnione), dlatego w przypadku problemów z jakością sygnału radiowego zawsze w pierwszej kolejności warto spróbować poszukać wolnego/optymalnego kanału czy szerokości kanału (kanał o szerokości 20 MHz oferuje generalnie niższą przeływność, lecz jest mniej podatny za zakłócenia niż kanał 40 MHz).
- Sieć bezprzewodowa, z racji tego, że nie jest ograniczona przez zamknięte w kablu medium, jest mniej bezpieczna niż przewodowa każdy może spróbować uzyskać do niej dostęp. Wprowadzono zatem szereg standardów mających zapewnić bezpieczeństwo wymienianych przez Wi-FI danych:
  - WEP (ang. Wired Equivalent Privacy) mający zapewnić bezpieczeństwo porównywalne z osiąganym poprzez łącze przewodowe (dane są szyfrowane przy użyciu algorytmu RC4 wykonującego operację XOR na jawnych danych i strumieniu klucza), lecz posiadający wiele luk: klucz (40-bitowy) dystrybuowany jest pomiędzy urządzeniami ręcznie, a dla zachowania bezpieczeństwa powinien być często zmieniany; oprócz tego wektor inicjujący (24-bitowy) podawany jest tekstem jawnym na początku ramki, co powoduje podatność standardu na złąmanie klucza.

- WPA (ang. Wi-Fi Protected Access) mający wyeliminować wady WEPu: szyfrowanie wykorzystuje protokół TKIP (dalej bazujący na RC4), w którym wektor inicjujący klucza jest haszowany, a sam klucz musi być wymieniany po 10000 przesłanych pakietach.
- WPA2 najnowszy i najbardziej bezpieczny standard, który wykorzystuje CCMP i AES do szyfrowania; klucze mają długość 128 bitów.

WPA/WPA2 może występować w wersji Personal (z wykorzystaniem współdzielonego klucza, PSK — pre-shared key) lub Enterprise (gdzie do autentykacji wykorzystywany jest dedykowany serwer RADIUS lub TACACS).

Do tworzenia prostszych sieci, niewymagających urządzenia centralnego, np. łączących smartfon ze słuchawkami (tzw. sieci *ad hoc*) wykorzystuje się standard Bluetooth (IEEE 802.15.1), który również wykorzystuje pasmo 2,4 GHz.

II. Cel ćwiczenia

Celem niniejszego ćwiczenia jest zapoznanie się z administracją lokalną siecią bezprzewodową poprzez skonfigurowanie domowego routera bezprzewodowego. W ramach ćwiczenia skonfigurowane zostaną:

- nazwa sieci bezprzewodowej (SSID) oraz jej klucz zabezpieczający,
- dane do logowania na router bezprzewodowy,
- parametry serwera DHCP uruchomionego na routerze bezprzewodowym,
- zdalny dostęp na router przez HTTP,
- przekierowanie portów, tak, by mieć dostęp z zewnętrznych sieci do serwera WWW podłączonego do routera bezprzewodowego,
- parametry radiowe sieci bezprzewodowej, takie jak numer i szerokość kanału,
- router bezprzewodowy jako wzmacniacz sygnału radiowego.

III. Stanowisko laboratoryjne

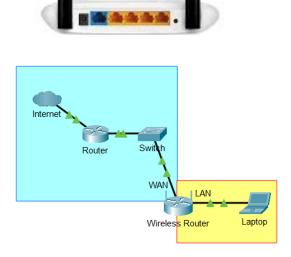
Do wykonania ćwiczenia niezbędne jest stanowisko laboratoryjne składające się z komputera (najlepiej posiadającego zarówno przewodową, jak i bezprzewodową kartę sieciową), routera bezprzewodowego (w tej instrukcji przedstawiono konfigurację routera TP-Link TL-WR841N) oraz przełącznika sieciowego posiadającego łącze do Internetu.

IV. Przebieg ćwiczenia

1 Podstawowa konfiguracja domowego routera bezprzewodowego

1.1 Nawiąż połączenie z routerem.

- a) Rozpakuj router bezprzewodowy. W zestawie powinien znajdować się router, zasilacz oraz patchcord.
- b) Podłącz zasilacz do gniazdka sieciowego, a kabel wepnij w czarne gniazdo z tyłu obudowy routera. Router powinien się włączyć (zaobserwuj, czy z przodu obudowy migają diody).
- c) Patchord podłącz jednym końcem do niebieskiego portu z tyłu obudowy routera (WAN, służącego do połączenia z dostawcą Internetu), a drugim do trzeciego (najbardziej prawego) gniazda na ścianie.
- d) Wyjmij wtyczkę z żółtego gniazda na ścianie i wepnij ją do jednego z żółto-pomarańczowych portów z tyłu routera (LAN, służących do podłączania urządzeń tworzących domową sieć lokalną).

- e) Włącz na komputerze kartę sieciową LAB i ustaw na niej automatyczne pobieranie adresu IP.
- f) Włącz przeglądarkę internetową i w polu adresu wpisz 192.168.0.1 (jest to domyślny adres przypisany routerowi po stronie lokalnej przez TP-Link). Powinna wyświetlić Ci się strona TP-Linka z prośbą o zalogowanie się.
- g) Zaloguj się na router, podając nazwę użytkownika admin oraz hasło admin (domyślne dane do logowania od TP-Link).

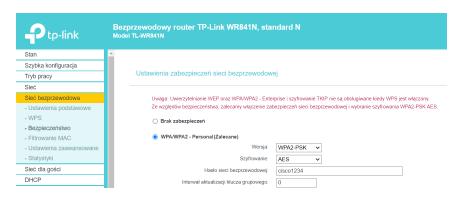
1.2 Skonfiguruj nazwę sieci bezprzewodowej i klucz zabezpieczający.

Każdy router bezprzewodowy posiada domyślnie (fabrycznie) skonfigurowany SSID oraz klucz zabezpieczeń rozgłaszanej sieci (informacje te najczęściej umieszczane są na spodzie routera na specjalnej nalepce). Warto jednak zmienić nazwe sieci i hasło do niej.

a) W menu po lewej stronie wybierz Sieć bezprzewodowa.

- b) Będąc w karcie *Ustawienia podstawowe*, w polu *Nazwa sieci bezprzewo-dowej* wpisz nowe SSID, np. SK₋1. Kliknij *Zapisz*.
- c) Przejdź do karty Bezpieczeństwo. Upewnij się, że zaznaczona jest opcja WPA/WPA2 Personal (bardziej bezpieczy sposób szyfrowania danych płynących przez sieć), a także w polu Wersja wybrane jest WPA2-PSK, a w polu Szyfrowanie AES.

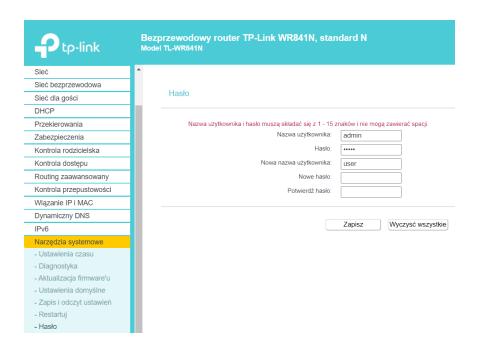

- d) W polu *Hasło sieci bezprzewodowej* wpisz swój klucz zabezpieczeń, np. cisco1234. Kliknij *Zapisz*.
- e) Sprawdź poprawność konfiguracji Twojej sieci bezprzewodowej, łącząc się z nią z dowolnego urządzenia (swojego telefonu komórkowego lub komputera w laboratorium, o ile posiada bezprzewodową kartę sieciową).

1.3 Zmień domyślne dane do logowania na router.

Domyślnie, aby zalogować się na router bezprzewodowy TP-Link, wystarczy podać nazwę użytkownika admin i hasło admin. Jako że wiedzą o tym wszyscy użytkownicy TP-Linków, zalecana jest natychmiastowa zmiana danych do logowania na nasz router.

a) Z menu po lewej stronie wybierz Narzędzia systemowe i zakładkę Hasło.

- b) W polu *Nazwa użytkownika* podaj dotychczasową nazwę użytkownika (admin).
- c) W polu *Hasło* podaj obecne hasło dostępu na router (admin).
- d) W polu *Nowa nazwa użytkownika* podaj swoją nową nazwę użytkownika (np. user).
- e) W polach *Nowe hasło* i *Potwierdź hasło* podaj swoje nowe hasło dostępu na router. Kliknij *Zapisz*.

2 Bardziej zaawansowana konfiguracja domowego routera bezprzewodowego

2.1 Skonfiguruj dostęp zdalny na swój router.

Jeśli Twój router posiada **publiczny** adres IP od dostawcy internetowego, możesz uzyskać dostęp do jego strony konfiguracyjnej z dowolnego miejsca w Internecie.

a) Sprawdź, jaki adres został przydzielony Twojemu routerowi (w naszym laboratorium powinien być to adres z sieci 192.168.133.0/24): przejdź do sekcji $Sie\acute{c} \Rightarrow WAN$ i upewnij się, że jako Tryb połączenia wybrano Dynamiczny adres IP. Odczytaj adres IP.

b) Przejdź do sekcji Zabezpieczenia ⇒ Zarządzanie zdalne. W polu Port zabezpieczenia zdalnego wpisz numer portu, który będziesz podawał w przeglądarce internetowej, aby uzyskać dostęp zdalny na router (niech to będzie któryś z wysokich, prywatnych numerów, np. 8080).

- c) W polu *Adres IP* zarządzania zdalnego wpisz 255.255.255.255, aby móc dostać się na router z dowolnego adresu IP. Kliknij *Zapisz*.
- d) W przeglądarce dowolnego komputera z laboratorium wpisz *adres_IP_routera:port* (np. 192.168.133.192:8080) i przekonaj się, że wyświetli Ci się strona konfiguracyjna Twojego routera.

2.2 Zmień domyślne ustawienia serwera DHCP.

Router bezprzewodowy TP-Link domyślnie posiada uruchomiony serwer DHCP, który przydziela automatycznie adresy IP urządzeniom podłączonym do routera przez porty LAN albo bezprzewodowo — to z tego powodu mogłeś od razu połączyć się z routerem pod adresem 192.168.0.1 (router przydzielił Ci adres z podsieci 192.168.0.0/24, możesz się o tym przekonać, sprawdzając w Wierszu polecenia wynik komendy *ipconfig*). Domyślnie router przydziela adresy z puli 192.168.0.100-192.168.0.199, lecz pulę tę można w łatwy sposób zmodyfikować.

a) Na stronie konfiguracyjnej routera, wybierz z menu po lewej stronie *DHCP* oraz *Ustawienia DHCP*.

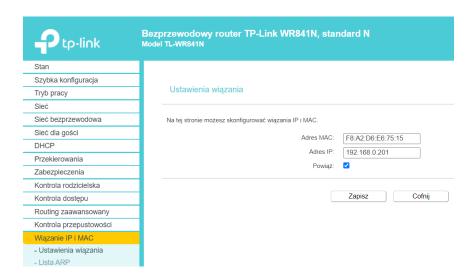

- b) Zmodyfikuj zawartości pól Początkowy adres IP oraz Końcowy adres IP, aby router nadawał automatycznie adresy z innej puli (np. 192.168.0.200-192.168.0.250). Kliknij Zapisz.
- c) Pobierz na swoim komputerze adres IP z nowej puli: wyloguj się z routera (klikając na Wyloguj z lewej strony), a następnie w Wierszu polecenia systemu Window wymuś ponowną dzierżawę adresu IP, komendami ipconfig/release (zwolnienie dotychczasowej dzierżawy) oraz ipconfig/renew (pobranie nowego adresu).
- d) Po pobraniu nowego adresu IP, zaloguj się ponownie na router bezprzewodowy (pod adresem 192.168.0.1 w przeglądarce internetowej).
- e) Sprawdź w sekcji $DHCP \Rightarrow Lista~klientów~DHCP$, że rzeczywiście Twój komputer uzyskał dzierżawę adresu IP od serwera DHCP na tym routerze.

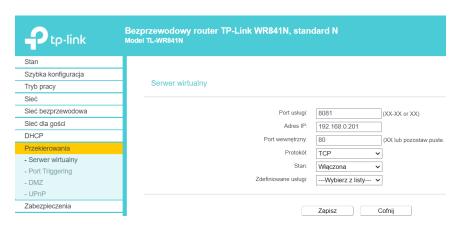
2.3 Uruchom przekierowanie portów, dzięki któremu uzyskasz dostęp do serwera WWW na swoim komputerze także z zewnątrz.

Wiesz, że na Twoim komputerze uruchomiony jest serwer WWW (dzięki oprogramowaniu Apache), który udostępnia pewną prostą stronę internetową. Spraw, aby strona ta była dostępna z dowolnego komputera w laboratorium, nawet jeśli serwer WWW ukryty jest za routerem: pamiętaj, że prywatne adresy przydzielane przez router (192.168.0.200-192.168.0.250) nie są ujawniane na zewnątrz; aby zidentyfikować wewnętrzne urządzenie, należy włączyć **przekierowanie portów**, wówczas jeśli router otrzyma ruch na swój zewnętrzny adres IP, lecz na wskazany port, będzie wiedział, do którego ze swoich klientów ten ruch przekierować.

- a) Ustaw przydzielanie konkretnego adresu IP swojemu komputerowi (aby sewer WWW był łatwo identyfikowalny w sieci) poprzez powiązanie adresu MAC Twojego komputera z konkretnym adresem IP:
  - Przejdź do sekcji Wiązanie IP i $MAC \Rightarrow Ustawienia wiązania$.
  - W polu Adres MAC wpisz adres MAC swojego komputera (odczytaj go za pomocą komendy ipconfig/all w Wierszu polecenia systemu Windows).
  - W polu Adres IP adres IP, który będzie przydzielany na stałe Twojemu komputerowi (np. ten adres, który Twój komputer posiada obecnie, jak 192.168.0.201).
  - Kliknij Zapisz. Od teraz serwer DHCP na routerze będzie zawsze przydzielał Twojemu komputerowi ten sam adres IP.

b) Ustaw właściwe przekierowanie portów: przejdź do sekcji *Przekierowania* $\Rightarrow$ *Serwer wirtualny*.

- W polu *Port usługi* wpisz numer portu, który będziesz podawał w przeglądarce internetowej, aby połączyć się z serwerem WWW z zewnątrz (np. 8081).
- W polu *Adres IP* podaj adres IP Twojego serwera WWW, który przed chwilą ustaliłeś mu na stałe (np. 192.168.0.201).
- W polu Port wewnętrzny wpisz numer portu TCP, pod którym Twój serwer WWW nasłuchuje żądań (o ile nic nie było ostatnio zmieniane w konfiguracji Apache, powinien być to port naturalnie wskazujący na usługę HTTP, a więc 80).
- Kliknij Zapisz.
- c) Sprawdź poprawność działania przekierowania portów: na dowolnym komputerze z laboratorium w przeglądarce internetowej wpisz zewnętrzny adres Twojego routera z portem usługi skonfiggurowanym przed chwilą (np. 192.168.133.192:8081). Powinna Ci się wyświetlić prosta strona Twojego serwera WWW.

3 Badanie poziomu przepływności sieci bezprzewodowej

- 3.1 Porównaj, jaką przepływność osiągasz przy połączeniu z routerem przy użyciu kabla w porównaniu z połączeniem bezprzewodowym.
- a) Będąc podłączonym z routerem przez port LAN (przewodowo), wejdź w przeglądarce internetowej na dowolny serwis oferujący speedtest (speedtest.pl, speedtest.net) i wykonaj pomiar prędkości Twojego połączenia.
- b) Dla porównania, połącz się z routerem bezprzewodowo (czy to przez telefon, czy jeszcze lepiej, przez komputer z laboratorium posiadający bezprzewodową kartę sieciową), rozłączając kabel, i ponownie wykonaj test na speedtest. Zazwyczaj łącze bezprzewodowe osiąga gorsze wyniki niż przewodowe i jest to czymś normalnym (pamiętajmy, że medium bezprzewodowe jest współdzielone przez wielu użytkowników, oprócz tego wymienianych jest w nim sporo dodatkowych informacji kontrolnych).

3.2 Zbadaj, jak zmiana kanału i szerokości pasma wpływa na przepływność w sieci bezprzewodowej.

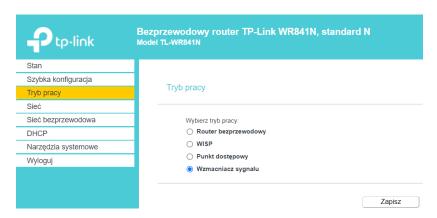
- a) Zaloguj się na router i przejdź do zakładki $Sie\acute{c}$ bezprzewodowa $\Rightarrow$ Ustawienia podstawowe.
- b) W porozumieniu z innymi kolegami z grupy, zmieniajcie wartości w polach Kanał oraz Szerokość kanału. Zbadajcie, jak wygląda wydajność Waszej sieci (poprzez Speedtest) przy różnych zajętych w sąsiedztwie kanałach (np. nienakładających się: 1-6-11, 2-7-12, silnie nakładających się: 1-2, 1-3, itp.) oraz przy różnych szerkościach kanału. Pamiętajcie, że w warunkach laboratoryjnych różnice w prędkości łącza nie muszą się drastycznie różnić, ale w sytuacji, gdy wzajemnie zakłócających się sieci byłoby więcej (np. w bloku mieszkalnym), ich wpływ na siebie nawzajem byłby znaczący.

4 Konfiguracja domowego routera bezprzewodowego jako wzmacniacza sygnału

Routery bezprzewodowe potrafią pracować "w parach": jeden z nich może stanowić główny router, będący punktem styku z dostawcą internetowym (przyjmować od niego adres IP na porcie WAN, przydzielać adresy automatycznie na portach LAN), a drugi można włączyć w tryb wzmacniacza, w którym router ten powiela jedynie sygnał Wi-Fi pochodzący od głównego routera. W ten sposób możemy np. poprawić jakoś sygnału radiowego w swoim domu.

4.1 Zmień tryb pracy drugiego routera bezprzewodowego i wskaż mu, którą sieć ma wzmacniać.

- a) Odłącz swój komputer od portu LAN obecnego routera (zostawiając go z włączonym rozgłaszaniem skonfigurowanej sieci Wi-Fi i podłączonego do Internetu), po czym podłącz się do portu LAN na drugim routerze. Zaloguj się na drugi router bezprzewodowy (w taki sam sposób, jak dotychczas).
- b) Przejdź do sekcji *Tryb pracy* i wybierz opcję *Wzmacniacz sygnału*. Klijnij *Zapisz*. Jeśli router bedzie wymagał restartu, pozwól mu na to.

c) Przejdź do sekcji Sieć bezprzewodowa ⇒ Połącz z siecią. Wpisz SSID oraz hasło do Wi-Fi rozgłaszanej przez pierwszy router, którą to chcesz powielać. Kliknij Skanuj i wybierz ją z listy, a kiedy router się z nią połączy, kliknij znów Zapisz.

4.2 Skonfiguruj parametry serwera DHCP i adresację IP.

a) Aby uniknąć konfliktów adresów IP na komputerach będących w sieci lokalnej, wyłącz usługę DHCP na routerze będącym jedynie wzmacniaczem sygnału radiowego: przejdź do sekcji DHCP i w polu Serwer DHCP wybierz Wyłącz.

- b) Po ponownym uruchomieniu routera sprawdź na routerze "głównym" w sekcji $DHCP \Rightarrow Lista\ klientów\ DHCP$, jaki adres IP główny router przydzielił Twojemu routerowi i zaloguj się na niego pod tym adresem.
- c) Aby uniknąć sytuacji, w której oba routery są dostępne pod tym samym prywatnym adresem (192.168.0.1), ustaw nieco inny statyczny adres IP (np. 192.168.0.2) na routerze-wzmacniaczu:
  - Przejdź do sekcji $Sie\acute{c} \Rightarrow LAN$.
  - W polu Typ LAN wybierz Statyczny adres IP.
  - W polu Adres IP wpisz proponowany adres IP, np. 192.168.0.2.
  - Upewnij się, że w polu *Maska podsieci* wpisana jest maska 255.255.255.0.

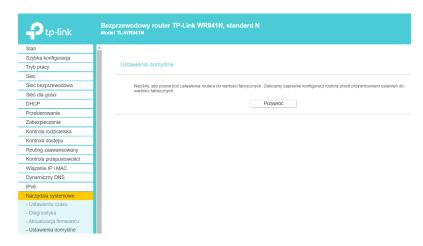

4.3 Sprawdź poprawność działania wzmacniacza sygnału.

- a) Na dowolnym urządzeniu obsługującym Wi-Fi wyświetl listę dostępnych sieci — powinienieś widzieć tylko jedną pochodzącą od obu skonfigurowanych przez Ciebie sieci.
- b) Będąc podłączonym przewodowo do portu LAN routera-wzmacniacza, powinieneś posiadać na komputerze adres IP przydzielony z puli obsługiwanej przez główny router (192.168.0.200-192.168.0.250), a także dostęp do Internetu.

4.4 Na zakończenie ćwiczenia przywróć oba routery do ustawień fabrycznych.

- a) Z menu po lewej stronie wybierz Narzędzia systemowe i Ustawienia domyślne.
- b) Kliknij przycisk *Przywróć* i poczekaj, aż router uruchomi się ponownie.

c) Podłącz się do portu LAN głównego routera, zaloguj się na niego i powtórz to samo, aby wyczyścić ustawienia także i drugiego routera.

V. Pytania kontrolne

- 1. Jakie znasz standardy Wi-Fi i czym się one między sobą różnią?
- 2. Wymień, które parametry Wi-Fi w pierwszej kolejności należałoby spróbować zmienić, aby poprawić jakość sygnału radiowego z routera bezprzewodowego.
- 3. Który ze standardów zabezpieczania sieci bezprzewodowej (WEP czy WPA2) byś wybrał i dlaczego?